

Butlletí de Prevenció d'Errors de Medicació de Catalunya

Número extraordinari 2015

Butlletí de

**Prevenció d'Errors
de Medicació**

de Catalunya

- Jornada monogràfica de seguretat dels pacients i medicaments.

VI Jornada Monogràfica de Seguretat del Pacient i Medicaments ■

Marta Massanés

Programa de Prevenció d'Errors de Medicació de Catalunya

■ Introducció

El passat 14 d'abril va tenir lloc la VI Jornada Monogràfica de Seguretat del Pacient i Medicaments a l'Acadèmia de Ciències Mèdiques i de la Salut de Catalunya i Balears. Aquesta Jornada, que és biennal, l'organitzen conjuntament el Departament de Salut i la Societat Catalana de Farmàcia Clínica.

La temàtica escollida en aquesta ocasió va ser el paper de les noves tecnologies en l'ús segur dels medicaments. En els darrers anys, gràcies a la incorporació de les noves tecnologies, s'ha produït un increment notable de la seguretat en el procés d'utilització dels medicaments. L'aparició de la recepta electrònica, d'eines

d'ajuda a la prescripció i d'instruments que faciliten la preparació i administració de la medicació ha permès millores substancials en la reducció dels errors de medicació (EM). El mateix ha succeït en altres processos, com el de dispensació de medicaments, amb la integració de sistemes automatitzats. D'altra banda, cal valorar si tot el que aporten les noves tecnologies és positiu, quines dificultats es presenten en relació amb la seva acceptació, implantació i sostenibilitat, i com conviuen els pacients amb tots aquests canvis.

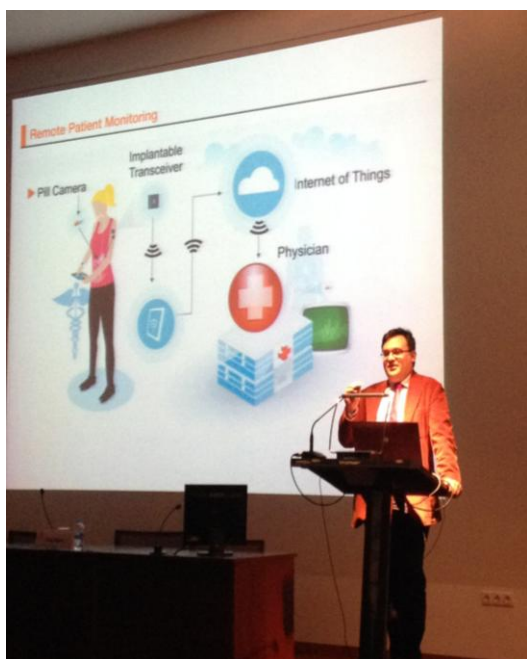
A la Jornada hi van assistir uns 200 professionals del sector farmacèutic, mèdic o d'infermeria de l'àmbit universitari o de l'Administració pública.

La trobada va servir per plantejar els reptes principals i les preocupacions i punts que cal millorar en relació amb la incorporació d'aquestes noves tecnologies.

En aquest número extraordinari del *Butlletí* volem oferir un breu resum dels temes tractats en el decurs de la Jornada. Tot seguit en presentem els blocs:

■ Les tecnologies de la informació en el camp dels medicaments

La conferència inaugural va anar a càrrec de Tino Martí, responsable de l'Àrea Internacional de la Fundació TicSalut. Va explicar que la incorporació de les tecnologies de la informació permet construir més processos, millors i diferents, ja que aquest fet no només incrementa la productivitat i la qualitat sinó que també afavoreix la innovació estructurada i la transformació dels processos. Així mateix, va destacar la importància de millorar l'aprofitament de la tecnologia dins l'àmbit social, com a eina de col·laboració multidisciplinària i amb el pacient. Finalment, va recordar que, malgrat que avui en dia no és possible abordar la seguretat del pacient sense les tecnologies de la informació, aquesta tecnologia també pot ser perjudicial si el procés no s'optimitza correctament, en casos com una identificació incorrecta del pacient, en processos en què participen persones no familiaritzades amb les noves tecnologies o per la interrupció del flux de treball per un nombre excessiu d'alertes o avisos que no aportin un valor afegit.

■ La prescripció segura dels medicaments

En la primera de les tres taules es van abordar algunes estratègies preventives de seguretat en el complex circuit del medicament.

Arantxa Catalán, de l'Agència d'Informació, Avaluació i Qualitat en Salut (AIAQS), va remarcar la necessitat de disposar d'estratègies que confereixin seguretat al sistema i que ajudin a reduir l'aparició d'EM i va ressaltar els quatre pilars bàsics d'aquestes estratègies: la presa de decisions amb el suport d'eines electròniques, la prevenció mitjançant eines en línia que generin avisos d'aspectes rellevants en seguretat, la conciliació de la medicació entre els diferents processos assistencials i la revisió dels processos relacionats amb la medicació.

■ La traçabilitat dels medicaments en quimioteràpia

En la primera taula rodona també es va plantejar el tema de la traçabilitat en medicaments d'alt risc, com són els tractaments oncològics, des de diferents punts del procés farmacoterapèutic.

Anna Farriols, de l'àrea oncohematològica del Servei de Farmàcia de l'Hospital Universitari Vall d'Hebron, i M. Carmen Frías, de l'àrea oncohematològica del Servei de Farmàcia de la Corporació Sanitària Parc Taulí, van destacar que és imprescindible l'ús de sistemes informatitzats per tal de garantir la traçabilitat en la preparació i administració de citostàtics. Es tracta de sistemes que incorporen controls qualitius que garanteixen que el fàrmac és l'indicat i el pacient, l'adequat, i controls quantitius que garanteixen que és la dosi que pertoca. Igualment, poder garantir la traçabilitat dels processos permet la detecció de possibles EM a temps real i establir mesures de seguretat, fet que redueix la taxa d'EM a valors propers a zero.

■ Sistemes automatitzats de dispensació de la medicació

En la segona taula es va abordar l'ús de les noves tecnologies en el procés de dispensació de la medicació mitjançant els diferents sistemes individualitzats de dispensació de la medicació.

Mercè Barau, vocal del Col·legi de Farmacèutics de Barcelona, va defensar l'ús del sistema personalitzat de dosificació (SPD) en les oficines de farmàcia com una millora del procés de preparació correcta de la medicació que, a més, permet l'obtenció de més bons resultats en relació amb el compliment del tractament i en l'ús racional del medicament. Així mateix, va ressaltar el valor afegit que suposa que el farmacèutic d'oficina de farmàcia faci el seguiment farmacoterapèutic del pacient.

Aurèlia García, farmacèutica de farmàcia comunitària, i Marc Tarruell, farmacèutic de farmàcia comunitària i director comercial de l'empresa HD Medi, van defensar la robotització en el procés de dispensació de medicaments amb l'argument que aporta una millora en la preparació i manipulació dels medicaments amb una reducció dràstica dels EM.

Finalment, Joan Antoni Schonenberger, cap del Servei de Farmàcia de l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova de Lleida, va ressaltar la necessitat de fer una bona revisió dels sistemes de dispensació de dosi unitària. Va comentar que, actualment, no hi ha un model ideal de dispensació de medicaments i va instar les

institucions que identifiquin quins processos no els aporten valor afegit i quines tecnologies són més adequades en cada cas, quant a eficàcia i seguretat.

■ Iniciatives per a la millora de la seguretat en l'ús dels medicaments

En la tercera taula es van mostrar dues experiències que pretenen conferir més seguretat en la utilització dels medicaments.

Sergio Plata, resident de farmàcia del Complex Hospitalari Universitari d'Albacete, i Alfredo Montero, resident de farmàcia de l'Hospital Nuestra Señora de Candelaria de Tenerife, van presentar les iniciatives que han dut a terme a les xarxes socials (blogs, Twitter, Facebook, etc.) per difondre l'ús segur dels medicaments i van remarcar el fet que la tecnologia 2.0 permet arribar a molta més gent i de forma molt més àgil i immediata. Així mateix, van destacar que cada xarxa social aporta opcions diferents i que cal saber quina és la més indicada en cada cas; i van afegir que, en aquest sentit, és molt important la participació i implicació de tots els actors del sistema.

La darrera intervenció va anar a càrrec d'Enric Macarulla, director del Centre d'Innovació per a la Simulació en Salut 4D Health d'Igualada. Va remarcar la necessitat que el professional sanitari pugui recrear situacions reals per tal de poder detectar tant els EM de tipus tècnic com, sobretot, els EM relacionats amb el factor humà,

com són aspectes de lideratge, empatia, coordinació o suport als companys.

■ Resultats de l'enquesta de satisfacció dels assistents

Pel que fa al perfil dels assistents a la Jornada es pot concloure que:

- Són, majoritàriament, dones (75%) de totes les franges d'edat: el 35%, de 41-50 anys; el 27%, de més de 50 anys; el 23%, de 31-40 anys, i el 15%, de 25-30 anys.
- El 39% té més de 20 anys d'exercici en l'especialitat.

- El 65% són farmacèutics; el 15%, personal d'infermeria, i el 10%, metges.
- El 60% treballen en l'àmbit hospitalari.
- El 63% dels assistents consideren que els temes seleccionats han estat del seu interès.
- El 58% indiquen que els seran útils per al desenvolupament de la seva tasca professional diària.
- El 56% consideren que la Jornada ha acomplert les seves expectatives.
- Quant a la qualitat de la Jornada, el 90% la valoren, globalment, com de bona o excel·lent.

Finalment, aprofitem l'ocasió per agrair la participació activa de tots els ponents de la Jornada, així com dels assistents, gràcies als quals la trobada ha estat tot un èxit. Esperem que puguem continuar disposant d'aquesta valuosa col·laboració també en les edicions futures.

©2011. Generalitat de Catalunya. Departament de Salut

Directora: Roser Vallès

Comitè Editorial: Gloria Cereza, Laura Diego, Maria José Gaspar, Carmen Lacasa, Marta Massanés, Glòria Oliva, Manel Rabanal i Laia Robert.

Conflicte d'interès. Els membres del Comitè Editorial declaren no tenir cap conflicte d'interès que pugui influir en les valoracions objectives i científiques del contingut d'aquest butlletí.

Subscripcions. Podeu formalitzar la vostra subscripció al butlletí a través de l'adreça de correu electrònic errorsmedicacio@gencat.cat indicant el vostre nom i l'adreça de correu electrònic on el voleu rebre.

ISSN 2013-3065

www.errorsmedicacio.org
<http://medicaments.gencat.cat>